

С Т А Н О В И Щ Е

за кандидатурата на д-р Мирелла Стефанова Дечева – единствен участник в конкурса за доцент в катедра „Етнология” на Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Етномузеология), обявен в ДВ, бр. 82, 03.10.2014 г.

от проф. д-р Мария Иванова Иванова – ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, Исторически факултет, катедра „Нова и най-нова история на България”

Документите, представени от д-р Мирелла Стефанова Дечева за участие в конкурса за доцент по етнология, убедително показват, че те отговарят на всички изисквания, посочени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”. Мирелла Дечева е доктор по етнология, утвърден изследовател, дългогодишен хоноруван преподавател, член на ИКОМ (от 2013 г. секретар на УС на ИКОМ – България) и на Европейската академична мрежа за ромски проучвания.

Като професионален етнолог д-р Мирелла Дечева участва в конкурса с 43 публикации, както и с изготвянето на тематико-експозиционните планове и експонирането на 16 етнографски изложби на Националния етнографски музей при БАН и Музея за история на град София. Тя е хоноруван преподавател по дисциплините „Етномузеология” (от 2003) и „Професионално изкуство” (2003-2010) в специалност Етнология на СУ, а в различни години – по „Българска традиционна култура и народно изкуство” (от 2009 в СУ), „Етнология на пластичните изкуства” (2005-2009 в ПУ) и „Традиционни занаяти” (1996-1999 в НБУ). Като доцент в ЕИМ (ИЕФЕМ) при БАН е научен ръководител на докторант Ирина Витлянова с дисертационна тема „Традиционното облекло от Провадийския Сърт”, успешно защитена през 2010 г. От 1994 до 2014 г. д-р Мирелла Дечева е участник в 16 колективни научноизследователски проекти и автор на един самостоятелен проект (2006 г.).

В широкия диапазон от научноизследователска, приложна и преподавателска дейност значение имат първо публикациите, посветени на развитието на етномузеологията в България. Д-р Мирелла Дечева е автор на редица изследвания (2 книги в съавт., 1 студия и 9 статии), публикувани и в чужбина, в които са проследени различни проблеми, свързани с музеите като държавни, обществени и културни институции. На основата на конкретни примери от дейността на Националния етнографски музей при БАН и на Музея за история на град София са проучени неизследваните досега връзки на взаимодействие между музей, публика и медии, както и

значението на музейните експозиции като източник за конструиране на националната идентичност в условията на постмодерния свят. За първи път в българската етнология е поставен проблемът за социалните рефлексии на музейните послания, отправени от етнографските изложби. Разгледани са възможностите, които една изложба на чуждоетнична култура може да предложи при регулирането на междуетническите отношения в съвременното общество. Като новаторство в областта на приложната етномузеология могат да се посочат и възгледите на д-р Мирелла Дечева за непосредственото участие на ученици и студенти в подходящи музейни прояви (напр. в модно ревю), с цел да се постигне по-голям културно-исторически ефект в таргет групата.

В изследователското поле на етномузеологията важно място заемат и авторските участия на д-р Мирелла Дечева в подготовката и издаването на 4 етнографски албума. Те са посветени на богатството и разнообразието на българската народна култура в семейната и календарната обредност, в носиите, шевиците, накитите, дърворезбата и керамиката, съхранявани във фондовете на Националния етнографски музей при БАН. Тук се откроява албумът „Български народни носии” (Севлиево, 2007), който представя и претворяването на народните традиции в съвременното сувенирно изкуство. Като редактор и автор на текста д-р Мирелла Дечева поставя въпроса за популяризирането на народните традиции чрез възможностите, които предлага съвременното сувенирно изкуство.

Като музеен специалист д-р Мирелла Дечева участва (самостоятелно или в екип) и в разработването на тематико-експозиционните планове и експонирането на 16 етнографски изложби в България и в чужбина (Австрия, Белгия, Македония, Унгария).

Системната научноизследователска и приложна дейност в областта на етномузеологията намира отражение и в подготовения от д-р Мирелла Дечева лекционен курс „Етномузеология” за студентите-бакалаври в специалност Етнология на СУ.

Друго научно направление в творчеството на д-р Мирелла Дечева е изследването на традиционната култура и народното изкуство на българите. Безспорно е, че тя е водещ изследовател при изучаването на българските шевици, на различните типове носии и на техните елементи (1 монография, 5 студии и 7 статии). Нейните публикации за традиционното облекло се отличават с приложения функционално-семантичен подход, който разкрива не само видимата страна на облеклото, но и неговите проекции в цялата народна култура. Пример в това отношение е монографията „Чертог на българката чародейка”, в която през призмата на облеклото е проследен народният идеал за женска красота и е направен първият изследователски опит за етноложки портрет на българския модел на женско поведение. Внимание заслужава и обобщаващата статия за етнологията на облеклото в България, която разглежда етапите, школите,

достиганията и „белите“ полета при изследването на традиционното (селското) и градското облекло.

Като изследовател в областта на традиционното облекло д-р Мирелла Дечева се изявява още като научен консултант и участник в 12 научно-документални филма в рубриката „Ритуал и музика“ на БНТ и като автор на редица научно-популярни статии в списания и вестници.

По отношение на преподавателската дейност д-р Мирелла Дечева е лектор по дисциплините „Професионално изкуство“ (СУ), „Българска традиционна култура и народно изкуство“ (СУ), „Традиционни занаяти“ (НБУ), „Етнология на пластичните изкуства“ (ПУ), предназначени за различни бакалавърски и магистърски програми.

Трайният научен интерес към изследването на облеклото проличава и в една друга област от научноизследователската дейност на д-р Мирелла Дечева. Тя е свързана с изучаването на етнокултурната общност на циганите/рома в България и на тяхното облекло. В монографията „Ме бала шукар, мо лоло дикло. Облеклото на циганите/рома в България“ е направена първата в родната наука пълна етноложка картина на ромското облекло. Може да се допълни, че споменатата монография, издадена на български и английски език, е първи опит да се проследят в детайли и влиянията на българския традиционен костюм върху ромския костюм.

В творческата биография на д-р Мирелла Дечева се вписва и едно друго направление в нейната научноизследователска дейност. То се отнася до етнологичното изследване на българската постсоциалистическа култура (3 студии и 8 статии). С определен принос са нейните публикации в областта на миграционните процеси, които са подкрепени и с лично събран и документирани теренен материал. Тя е съставител на сборника „Динамика на националната идентичност и транснационалните идентичности в процеса на европейска интеграция (С., 2008), който включва български и чужди изследвания.

Накрая ще подчертая, че цялостната научноизследователска, научно-приложна и преподавателска дейност на д-р Мирелла Стефанова Дечева ми дава категоричното основание да препоръчам на Научното жури нейното избиране за доцент в катедра „Етнология“ на Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Етномузеология).

07.01.2015 г.
Велико Търново

Изготвил становището:
(проф. д-р Мария Иванова)